

ОРГАНІЗАЦІЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Буття дитини в дошкільному закладі — це послідовний перебіг певних його складових, які нормують чергування активної діяльності та відпочинку. Основні з них:

- ✓ ранкові, денні, вечірні прогулянки;
- ✓ різноманітні гігієнічні процедури;
- ✓ харчування (сніданок, обід, підвечірок, вечеря);
- ✓ ігри (самостійні та організовані);
- ✓ спілкування (з дорослими та дітьми);
- ✓ заняття (колективні, підгрупою, індивідуальні, самостійні);
- ✓ відпочинок (релаксація), сон.

2

Організуючи життєдіяльність дитини в дошкільному закладі, слід урахувати: її вікові та індивідуальні особливості; сучасні тенденції в оновленні змісту дошкільної освіти та навчально-виховних технологій; побажання батьків, специфіку та можливості закладу.

Здавалося б, нікого не треба переконувати в перевагах індивідуально орієнтованого підходу до виховання дітей. Проте життя показує, що на практиці і педагоги, і батьки далеко не завжди діють відповідно. Адже для цього потрібне глибоке і всебічне вивчення дитини, врахування всіх її особливостей. Нехтуючи індивідуальністю, намагаючись причесати всіх під одну гребінку, завдаємо значної шкоди дитини. Чи знаєте ви, як правильно побудувати день для „сов” і „жайворонків”, як організувати життя дитини з урахуванням її темпераменту, характеру, стану здоров'я?

3.

Далеко не всім сучасним педагогам відомо, що будь – яке порушення біологічного ритму людини чи намагання нав'язати індивідові непритаманний йому темп життя негативно впливають на здоров'я, інтелект і психіку особистості. В більшості ДНЗ розпорядок дня однаковий для всіх вихованців однієї вікової групи, а отже, індивідуальні особливості дитини не враховуються. Внаслідок цього страждають і малята, і самі педагоги, бо опинившись у несприятливих умовах, дитина починає вередувати.

4.

Пропонуємо декілька порад, як дотриматися спільного режиму та врахувати індивідуальні особливості дошкільнят.

Специфіка впровадження у практику особистісно-орієнтованої моделі дошкільної освіти полягає в тому, що педагог має навчитися бачити в кожній дитині риси, притаманні саме їй, а на абстрактному представникові певної віково-статевої групи. Отже, йдеться про підсилення ролей індивідуального та диференційованого підходів до організації життя й діяльності дошкільнят.

Все, що оточує малюка перших 6-7 років життя, має бути різноманітним, варіативним, сприяти можливості зіставляти, порівнювати, аналізувати, оцінювати. Малюк звиряє себе з іншими, через емоційно-когнітивне ототожнення та встановлення відмінностей пізнає себе та навколишній світ; навчається розуміти інших, приймати чужі норми і цінності, ставити себе на місце іншого, ототожнювати себе з певною групою; симпатизувати одним і відчувати неприязнь до інших.

Через організовану у ДНЗ життєдіяльність дошкільних має освоювати світ у його різноманітних формах, зв'язках та залежностях.

5

Життєдіяльність дитини в ДНЗ - це різні аспекти її життя, форми активності, всі види діяльності. В них проявляється її енергійність, життєва сила, прагнення заявити про себе іншим та самій собі.

Дошкільник є суб'єктом пізнавальної, предметно-практичної та комунікативної діяльності, завдяки чому задовольняє свої потреби у фізичному, психічному та соціальному зростанні. Як суб'єкт життєдіяльності він активно орієнтується в довкіллі, пристосовується й впливає на нього, розвивається, вчиться чинити опір зовнішнім негативним впливам.

6

Осучаснюючи організацію життя дошкільника в умовах ДНЗ, доцільно практикувати поділ групи на підгрупи. Це дає змогу працювати з підгрупами різним дорослим - двом вихователям, вихователеві та практичному психологові, вихователеві – музичному керівнику, вихователеві та інструктору фізичного виховання. Завдяки цьому робота стає більш диференційованню, дозволяє надавати дітям індивідуальну допомогу.

У регламенті життя дітей мають передбачатися місце і час для різноманітних і вільних проявів інтересів самої дитини (особистий час).

7

Ранковий прийом дитини в ДНЗ.

Від нього залежить стан і настрої малюка, його відчуття безпеки, захищеності протягом дня.

Привітність дорослого, спокійна посмішка, зацікавленість дитячими проблемами, природність поведінки, внутрішня налаштованість на доброзичливе спілкування - запорука оптимістичного ставлення дошкільника до життя поза рідною домівкою

Дуже важливо надати вихованцеві можливість вільно визначитися з темпом , характером і динамікою входження в життя групи, щоб він відчував доброзичливість дорослого, відсутність з його боку регламентації.

8

Ранкова гімнастика: чи завжди корисна?

Ранкова гімнастика корисна для холериків і сангвініків.

Меланхоліки і флегматики вранці і так нічого не встигають. До того ж інтенсивні фізичні вправи не стають для них джерелом бадьорості, а навпаки, стомлюють, викликають сонливість та бажання знову лягти в ліжку. Але флегматики стомлюються не від самої діяльності, а від її досить швидкого темпу. Їм краще виконувати всі вправи повільно. Що ж до меланхоліків, то їх взагалі стомлює будь - яка діяльність, навіть легка й приємна. Отже, фізичні вправи з такими дітьми варто виконувати в період найбільшої активності, причому проводити їх недовго і в спокійному темпі. Таким чином, не для всіх малят гімнастика має бути ранковою.

9

Харчування.

Ретельне, неквапливе пережовування сприяє поліпшенню травлення і кращому засвоєнню поживних речовин.

Дитину не можна силувати їсти. Йде на користь тільки та їжа, подобається дитині, викликає в неї позитивні емоції. Інакше можливі спазми шлунку, виникнення виразок.

Перекуски між окремими прийомами їжі не бажані. Виняток становлять яблука чи інші фрукти у невеликій кількості.

Важливо естетично сервірувати стіл, навчаючи дитину культури споживання їжі і поведінки за столом. Не варто, проте, зловживати повчаннями, настановами і зауваженнями під час їди. Вчити треба ненав'язливо і непомітно.

10

Заняття.

Відповідно до Положення про дошкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 305, навчальний рік у ньому розпочинається 1 вересня і закінчується 31 травня. З 01 червня по 31 серпня триває літній оздоровчий період, під час якого освітня робота формується відповідно до інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України. Орієнтовно, загальна тривалість канікул, під час яких заняття з вихованцями не проводяться, складає 115 днів: літні – 90 календарних днів, осінні – 5 календарних днів, зимові – 10 календарних днів, весняні – 10 календарних днів. У період канікул з дітьми проводиться фізкультурно-оздоровча і художньо-естетична робота.

11

Якщо традиційною метою занять було навчити, передати знання і вміння з того чи іншого предмета (математики, мови, природи тощо), то тепер мета стає глобальнішою - допомогти дошкільникові опанувати складну науку життя, набути компетентності у різних його сферах. Це має позначитися на тематиці занять, зміцненні їх зв'язку з реальним життям та його сьогоденними проблемами. Основною турботою педагога мають стати не стільки кількість, якість знань як таких, скільки те, чи спрацьовують вони на компетентність дошкільника:

- чи знадобляться йому в реальному житті ;
- чи сприяють розвитку самостійності дитини, творчому ставленню до життя ;
- чи апелюють до власного досвіду;
- чи відповідають віку; темпераменту, статевій належності, інтересам, настрою, родинним обставинам дошкільника.

12

Діти - сангвініки намагаються займатися тільки легкою, приємною, та цікавою для них діяльністю й уникати складного, неприємного, нецікавого. Тому в них треба з раннього віку розвивати терпіння, цілеспрямованість, формувати звичку сумлінно виконувати й завжди завершувати розпочату справу, глибоко вникати в суть кожного питання, а також намагатися постійно підтримувати в них сталий інтерес до навчання.

Холерикові на заняттях важко зосередитися, тому, працюючи з ним, треба використовувати цікаві для нього види діяльності, поступово розвиваючи наполегливість, сумлінність, ретельність і точність у виконанні завдань. Перші заняття з холериком можуть тривати не більше 5 хв., і лише поступово їх можна довести до 35-40 хв. Іноді цей процес триває 1- 2 роки. Щоб холерик, який швидко виконує навчальне завдання, не заважав іншим дітям, варто підготувати для нього цікаві додаткові завдання, але пропонувати їх слід за умови якісного виконання основного. Щось неякісно зроблену варто переробити разом з дитиною, спершу пояснивши їй,

чому треба повернутися до виконаної роботи, і разом проаналізувати її недоліки. Холерики здебільшого миттєво запам'ятовують інформацію і так само швидко її забувають. Через це в роботі з холериками незамінним є регулярне повторення матеріалу.

З дитиною – флегматиком найдоцільніше проводити спеціальні ігри, які розвивають її мислення, уяву, фантазію. Її треба навчити правильно переключати увагу під час виконання завдань і раціонально розподіляти час. Спілкуючись з флегматиком, особливу увагу варто звернути на те, щоб створити в дитині позитивне ставлення до навчання і спільної з дорослим чи однолітками діяльності. Негативні емоції породжують у флегматика протидію: тривалі вияви впертості, відмову від роботи і спілкування. Всілякі змагання втомлюють флегматика, він швидко втрачає до них інтерес. Від флегматика також не можна вимагати миттєвої відповіді на запитання, швидкого переключення на інші види діяльності. Єдине, чим можна дещо прискорити діяльність цих дітей, - сформувані в них стійкі, напівавтоматичні навички. Цей процес досить повільний, але сформовані навички, як правило, закріплюються назавжди.

Раннє навчання читання, письма і лічби – це також для флегматиків і меланхоліків. Проте беззаперечним є той факт, що навіть доросла людина – флегматик чи меланхолік – читає, пише і лічить у 2 – 3 рази повільніше за сангвініка. Це означає, що повністю ліквідувати “уповільненість” не вдається ніколи. З цим треба змиритися, адаптувавши режим дня і методи виховання до потреб та індивідуальних особливостей дитини, і не намагатися “переробити” її.

Для меланхоліків характерні страх перед новими видами діяльності, занижена самооцінка, не рішучість. Вони потребують тактовної кваліфікованої допомоги з боку дорослих, мета якої – водночас і навчити дитину необхідного, й усунути чи пом'якшити негативні чинники.

Якщо для сангвініків придатні будь – які форми роботи, то для представників інших типів темпераментів бажано практикувати поряд з масовими групові та індивідуальні форми проведення занять чи ігор. Для спільної діяльності доцільно об'єднувати в групи флегматиків із флегматиками, холериків із холериками чи сангвініками, меланхоліків із сангвініками або флегматиками, сангвініків із сангвініками. Спільна діяльність холерика із флегматиком чи холерика з меланхоліком переважно непродуктивна і втомлює обох дітей.

У контексті заняття та поза ним більшої ваги має набути спілкування як одна з провідних діяльностей .

Сон.

О котрій годині слід будити дитину вранці? Треба врахувати насамперед особливості її біоритму, тобто визначити „жайворонок” вона чи „сова.” У „жайворонка” підвищення інтелектуальної та фізичної активності спостерігаються у першій половині дня. Відповідно треба простежити, щоб малюк рано лягав спати і рано прокидався. Навчальну та іншу діяльність „жайворонка” варто планувати на першу половину дня. У „сови” всі процеси функціонують навпаки: вона активізується в другій половині дня, пізно засинає і пізно прокидається. Відповідно заняття з нею будуть продуктивнішими після обіду. „Совам” можна дозволити лягати спати о 21 годині (намагання вкласти їх раніше все одно викличе протест). Але за цих умов дитина має спати необхідну для її віку кількість годин, а отже, прокидатися пізніше.

Ослабленим дітям із хронічними захворюваннями треба спати більше, ніж рекомендують лікарі (в середньому для вікової групи).

Час вкладання залежатиме й від того, чи спить дитина вдень. Денний сон бажаний для всіх дошкільнят. Існує певна категорія людей, яка не тільки в дитячому, а й у дорослому віці найкраще почувається, коли має змогу поспати вдень одну – дві години. Нічний сон у такому разі можна скорочувати без шкоди для малюка, оскільки недоспані в ночі години компенсуються за рахунок денного сну. Такий організм пристосований для активної, але нетривалої діяльності і протягом доби потребує двох пауз у роботі - денного і нічного сну, під час яких його енергетичні ресурси поновлюються.

Денний сон - є складником устрою життя в ДНЗ. Для більшості дітей він є корисною паузою, відпочинком від активного життя. Чим молодша дитина, тим більше потребує відпочинку всередині дня. Важливим денний сон є для дітей з ослабленим здоров'ям, підвищеною чутливістю, імпульсивних, з нервовими розладами тощо. Проте з віком стає дедалі більше дітей, які засинають усередині дня вряди години, яким важко тривалий час лишатися у ліжку. А для деяких дітей, як відомо, денний сон не є біологічною чи психологічною потребою. Тож педагог може індивідуально підходити до вибору найдоцільнішого для кожної дитини способу відпочинку.

14

Важливий складник життя дошкільника в умовах дитячого садка – прогулянка, один з найулюбленіших моментів у розпорядку дня. З нею педагоги і діти пов'язують свої плани, наміри, мрії. Саме тому важливо збалансувати реалізацію дорослим програмових вимог з бажаннями самих вихованців, пов'язаними з прогулянкою. Варто по-різному спланувати прогулянки залежно від погоди, освітніх завдань, загальної атмосфери в групі, настрою та інтересів дітей. Природно, щоб зранку переважало спілкування, вдень – екскурсії, праця в природі, ввечері - доведення розпочатого до кінця, групування за інтересами. Найважче - виявити гнучкість, внести необхідні корективи у попередні плани, узгодивши їх з реальним станом речей.

Ефективність прогулянок та ігор також значною мірою залежить від урахування темпераменту дитини. Сангвініка цікавлять практично всі ігри. Він легко приєднується до розваг, організованих іншими, і сам виступає в ролі лідера, організатора. Допомога дорослого в цьому разі обмежується здебільшого пропонуванням ігрового сюжету чи поясненням правил нової гри.

15

Гра. Невтомність, енергійність, схильність до ризику, пустотливість, задержуватість, нетерплячість і висока конфліктність холериків часто стають причиною травм, бійок та інших негараздів. Організуючи сюжетно – рольові ігри для холериків, доцільно добирати ролі, які сприяли б вихованню в цих дітей доброти, співчутливості, турботливості, ввічливості, вміння стримувати емоції. Кілька разів на день бажано знайти можливість залучити холерика до спортивних занять чи рухливих ігор, щоб спрямувати його невгамовану енергію в корисному напрямку. Варто заздалегідь продумати для холерика програму організації дозвілля або спланувати її разом із самою дитиною. Інакше розваги холерика будуть надто галасливими і не завжди гуманними.

Холерики не вмюють і не люблять перебувати на самоті. Проте це неодмінна умова нормального розвитку дитини. Отже, дітей з холеричним темпераментом слід привчати на самоті проаналізувати здобуту протягом дня інформацію.

Флегматики не емоційні від природи. Тому в процесі гри доцільно ознайомлювати їх з різними проявами почуттів та емоцій у різноманітних ситуаціях: співчувати, жаліти, радіти тощо. Щоб дитина виросла ініціативною, треба вміти помічати й заохочувати кожний прояв її самостійності. З флегматиками корисно часто грати в нетривалі за часом ігри, де потрібні швидкість і точність рухів, кмітливість. Флегматики втомлюються від тривалого спілкування, перебування у багатолюдному галасливому колективі, і ця втома має фізіологічну основу. Тому намагання флегматика періодично усамітнюватися – своєрідна захисна реакція організму. Позбавлення флегматика можливості чергувати періоди спілкування з людьми з тривалим відпочинком на самоті або в товаристві близького спокійного товариша може поступово призвести до розладу нервової системи і психіки дитини.

Меланхолікам часто буває притаманна сором'язливість. Вони боязкі, легко ображаються. Ці діти потребують постійної моральної підтримки та психологічної допомоги. Від того, наскільки повно і вчасно дорослий надає таку допомогу, залежить його авторитет в очах дитини.

16

Організація предметного середовища в ДНЗ має підпорядковуватися завданням фізичного і психічного благополуччя дошкільника, а інтер'єр приміщень, меблі, іграшки, фізкультурне обладнання - відповідати “ергономіці дитинства”. Висока культура інтер'єру – важлива умова оптимальної організації, “розвивального середовища”. “Зони” і “куточки” можуть бути розташовані в приміщенні до потреб та інтересів дітей. Перебуваючи в ДНЗ, малюки мають почуватися господарями, які свідомо дбають про порядок і водночас можуть приймати самостійні рішення.

17

Отже, позиція оновлення організації життєдіяльності дитини в умовах ДНЗ - охорона її фізичного, психічного і морально – духовного здоров'я; збереження дитячої субкультури, впровадження у життя принципів активності, системності, визнання пріоритету «дитячих видів» діяльності та форм їх організації.

Короткі поради педагогам:

1

Від вихователів вимагається уміння розподілити у часі діяльність малюків різних вікових підгруп, забезпечити особистісно-орієнтований, диференційований, індивідуальний, діяльнісний, інтегрований, ігровий та інші сучасні підходи до організації дитячої життєдіяльності у дошкільному навчальному закладі.

Ефективність освітнього процесу значною мірою залежить від дотримання розпорядку дня, раціонального поєднання і чергування в ньому різноманітних форм роботи з дітьми, доцільної організації рухового, санітарно-гігієнічного режимів та інших чинників.

2

Можливість відходити від жорсткої регламентації в побудові розпорядку дня не дає право зловживати часом, відведеним на прогулянки, сон, харчування, ігри, на користь занять, що передбачені розпорядком дня у спеціально відведені години для організованої навчально-пізнавальної діяльності і гурткової роботи.

3

Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей у формі занять планується переважно на першу половину дня. Допускається проведення деяких занять у другій половині дня. Це може стосуватися занять з фізичної культури (зокрема, з плавання), образотворчої діяльності тощо. Такий підхід дозволяє більш рівномірно розподілити інтелектуальні, психоемоційні й фізичні навантаження на дітей упродовж дня, ефективніше використати періоди максимально високої розумової активності й працездатності для засвоєння складнішого програмового матеріалу, підвищення продуктивності інтелектуальної діяльності.

4

Слід дотримуватися домірних віку норм тривалості занять, передбачати раціональне чергування видів діяльності на кожному з них (розумова, рухова, практично-прикладна) та доцільне використання місць для проведення занять (зокрема, спортивної і музичної зали, студійних кімнат, плавального басейну, ігрового, фізкультурного майданчика тощо).

5

Самостійна, вільна діяльність — це специфічна форма організації життєдіяльності дітей, яка розгортається у час, вільний від організованих форм освітньої роботи (в ранкові та вечірні години, на прогулянках, в інші періоди дозвілля), як правило, з ініціативи та за бажанням малюків. Необхідність вільної діяльності зумовлена природною потребою дошкільників в інтимізації буття, у можливості не лише усамітнюватися, але й мати час, який можна використати на власний розсуд, залишившись без прямого контролю з боку дорослих, а також самостійно закріпити вже набутий досвід, проявити чи певною мірою перевірити рівень своєї компетентності та самоствердитися.

6

Самостійна діяльність може носити як індивідуальний, так і груповий (колективний) характер, коли дитина або сама реалізовує власний інтерес, задум в обраному виді діяльності, або об'єднується з іншими дітьми за спільністю бажань, намірів, планів, уподобань та за взаємними симпатіями. У той чи той спосіб можуть розгортатися різні види діяльності: художня (образотворча, музична, музично-рит-

мічна, театральна, художньо-мовленнєва), ігрова, рухова, пізнавальна, трудова, комунікативна тощо. Самостійна діяльність нерідко має інтегрований характер, наприклад: дитина може одночасно прибирати у куточку природи і наспівувати улюблену пісеньку або малювати й промовляти вголос віршик. Поєднання різних видів діяльності дає дітям змогу повніше мобілізувати свій руховий, мовленнєвий, художній та інший досвід. На жаль, на практиці нерідко спостерігаємо таку картину: діти або не знають, чим зайнятися у вільний час, або, виявивши бажання до певного роду самостійних занять, є зовсім безпомічними під час конкретизації мети і змісту обраного виду роботи, не володіють необхідними для досягнення задуманого результату способами дій, а іноді припиняють розпочату справу при перших же труднощах, невдачах, неспроможні подолати їх без сторонньої допомоги. Таких ситуацій дуже багато. Звісно, одразу домогтися від дітей змістовної, організованої вільної діяльності неможливо. Процес формування самостійності поступовий, він починається у ранньому віці і розвивається у міру дорослішання дітей і набуття ними досвіду, ініціативності, креативності та інших особистісних базових якостей. Хоча, треба наголосити, водночас саме вільна, нерегламентована діяльність сприяє ефективному формуванню цих якостей.

7

Педагогам варто пам'ятати, що зміст і рівень розвитку будь-якої самостійної діяльності залежать від низки чинників, як-от:

- досвід дітей у володінні певним видом діяльності, їхня життєва компетентність у цілому;
- наявність предметно-ігрового, природного, соціального розвивального середовища;
- урахування простору власного Я кожного малюка; її грамотне, компетентне керівництво з боку дорослого.

8

Досвід формується у процесі як поступового накопичення життєвих вражень, позитивних емоцій, так і набуття знань, необхідних умінь, навичок діяльності. Сприятливі умови для засвоєння системи знань, умінь, навичок та формування ціннісного ставлення особистості до світу людей, речей, природи створюються у різних формах організованої педагогом діяльності.

9

Домірно насичене та раціонально облаштоване предметно-ігрове та природне розвивальне середовище є не лише фоном для розгортання вільної діяльності дітей, але й стимулом, спонуканням до певних самостійних занять. Приваблюють малюків, підказують їм творчі задуми, допомагають елементарно зорієнтуватись у ситуації вибору й викликають прагнення до змістовної зайнятості такі елементи предметно-ігрового середовища, як:

- відповідні віку дітей іграшки;
- ігрове та фізкультурне обладнання, спортивний інвентар;
- умови для дитячої праці;
- приладдя і матеріали для ліплення, малювання, аплікації, конструювання;
- атрибути для рухливих і творчих ігор.

Ці елементи предметно-ігрового середовища ефективно виконують таку функцію за умови зручного, без скупчення, розміщення у доступних місцях, на достатніх

площах групових приміщень, ігрових майданчиків і ділянок. Звісно, коли є де і чим зайнятися, то й вірогідність безцільного «тиняння» з кутка у куток, байдикування, безпідставних суперечок і конфліктів, безглуздих «ганялок» та «війнушок» зменшується.

10

Плануючи індивідуальну роботу з дітьми, необхідно вказати конкретні імена вихованців та її мету, матеріал (за потребою). Чергування дітей не фіксуються у плані щоденно (один раз на два-три дні, тиждень). Разом з тим, планується ведення нового виду чергування, ускладнення в обов'язках чергового або зміни умов чергування. Вихователь планує та організовує різноманітну самостійну діяльність дітей за їхнім вибором: образотворчу діяльність з використанням пластиліну, олівців; розфарбовування; конструювання з будівельного матеріалу, паперу, природного матеріалу тощо. Обов'язково у плані відображається робота вихователя з питань привиття дітям культурно-гігієнічних навичок.

11

В ранкові години з дітьми організовують навчально-пізнавальну діяльність (заняття). У ті дні, коли плануються пішохідний перехід заняття з фізкультури не проводиться. Протягом дня з дошкільниками організовують:

- ігри (з правилами, творчі, з природними матеріалами);
- різні види праці;
- спостереження;

забезпечують: - самостійна художня діяльність (музична, образотворча, театралізована, конструктивна);

- самостійна пізнавальна діяльність;
- самостійна ігрова діяльність.

Також з дітьми проводиться різноманітна трудова діяльність:

- прибирання групової кімнати;
- ремонт книг, посібників, настільно-друкованих ігор;
- прання лялькової білизни, носовичків, стрічок; - виготовлення іграшок-само-робок;
- праця в природі.

12

Для організації плідної життєдіяльності дітей необхідно продумати не тільки умови для виникнення самодіяльності та розвитку сюжетно-рольових, творчих ігор, але й прийоми навчання дітей ігровим діям, мотивацію трудової діяльності тощо.

У календарному плані вихователь визначає атрибути та іграшки, що потрібні для певної гри. Опосередковане керівництво такими іграми доцільно здійснювати шляхом читання художніх творів та бесід за їхнім змістом.

13

Вихователю необхідно пам'ятати, що не примусова активна участь дітей у грі створює у них радісний настрій та забезпечує її педагогічний, оздоровчий ефект. Для забезпечення оптимальної рухової активності дітей старшого дошкільного віку педагогам доцільно використовувати різні організовані форми занять фізичними вправами: рухливі ігри, спортивні вправи з елементами змагань, а також пішохідні

прогулянки, екскурсії, прогулянки по маршруту (туризм). Плануючи діяльність дітей необхідно передбачити цікаву ігрову форму проведення індивідуальної роботи. Тематика ігор повинна відповідати сезону. Основне місце у другу половину дня займає різноманітна ігрова діяльність дітей. Планування роботи з організації сюжетно-рольових ігор з дітьми молодшого дошкільного віку має певні особливості: у календарному плані вихователь молодшої та середньої групи відображає не тільки створення умови для розгортання сюжетно-рольових ігор, але й прийоми навчання дітей діям з іграшками, показ певних ігрових дій, власну участь в іграх дітей. А вихователь дітей старшого дошкільного віку занотовує у плані прийоми, що стимулюють дітей до самостійності: вибір теми гри, розподіл ролей, встановлення позитивних, дружніх взаємин тощо. Доцільними будуть розваги: ляльковий, настільний театр; дитячі концерти; спортивні, музичні, літературні дозвілля; читання художньої літератури з подовженням, розповідання казок та ін. Зміст вечірніх прогулянок потрібно планувати з врахуванням усієї діяльності дітей протягом дня. Плануються спостереження, ігри, праця, фізичні вправи та рухливі ігри малої рухливості.